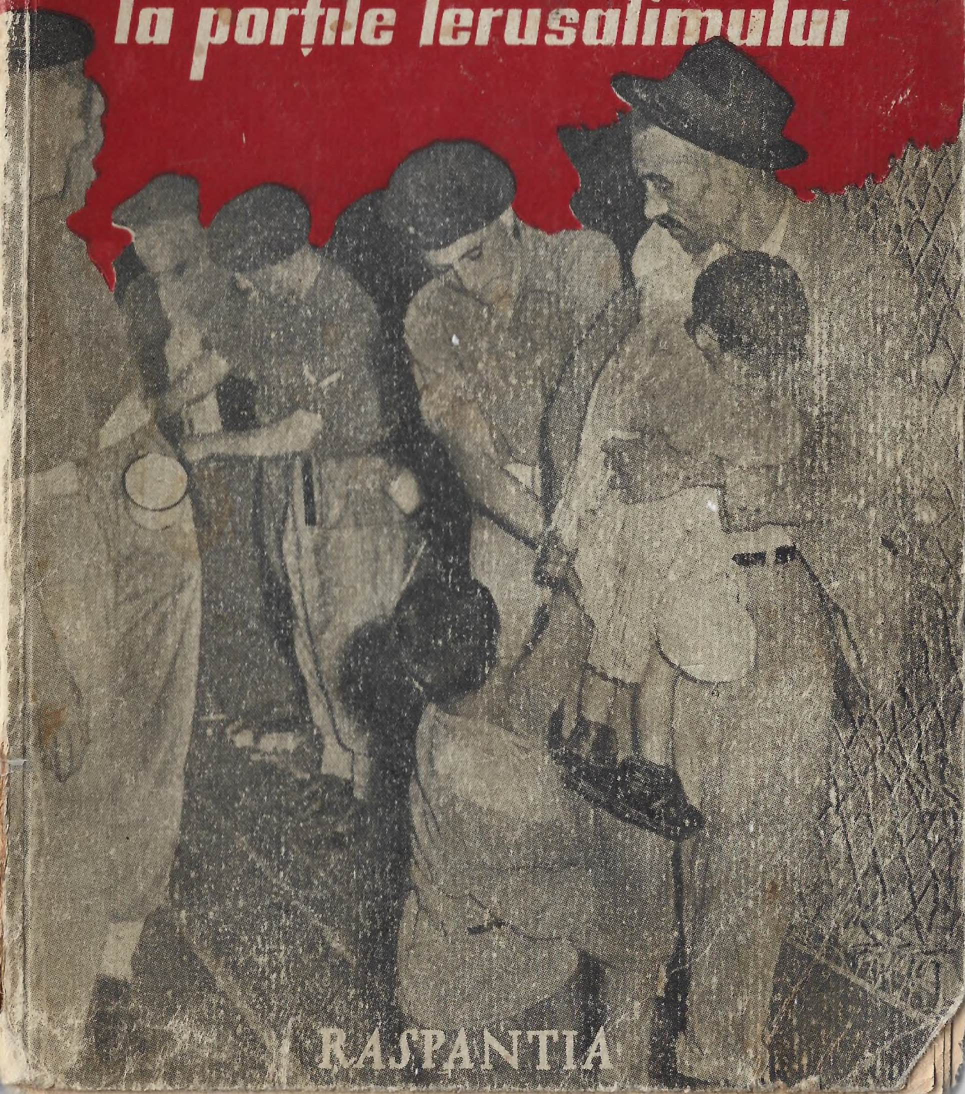
I. LUDO

DEMOCRAȚIA ENGLEZĂ

la porțile Ierusalimului

RASPANTIA

I. LUDO

DEMOCRAŢIA ENGLEZĂ LA PORŢILE IERUSALIMULUI

EDITURA „RĂSPÂNTIA"
1947

Marea Britanie ar vrea, dacă i-ar fi cu putinţă, să fabrice şi să vândă pentru toată planeta; Anglia ar vrea s'o facă pentru toată Marea Britanie; Londra, pentru toată Anglia; iar fiecare englez, pentru toată Londra.

BENJAMIN FRANKLIN

La frontiera franco-spaniolă — povestea o anecdotă care circula cu mare succes în străinătate în anii din ajunul războiului — o găină a unui ţăran francez se rătăcise dincolo de linia de demarcaţie şi ouase în curtea unui ţăran spaniol. De aci — gălăgie. Al cui este oul? Fiecare îl revendica. Francezul, fiindcă el e proprietarul găinii — şi spaniolul, fiindcă el este proprietarul ogrăzii. Şi cum oamenii nu se pot înţelege, hotăresc să se judece. Să facă dreptate primarii celor două sate de graniţă. Primarii, însă, nu pot s'o scoată la capăt şi raportează prefecţilor. Prefecţii, la fel de neputincioşi, se prezintă miniştrilor de interne. Miniştrii de interne, speriaţi de proporţiile ce luase afacerea, se adresează miniştrilor de externe. Note, negocieri, arbitragii, degeaba! Începe să miroase a praf de puşcă. Liga Naţiunilor trebuie neapărat sesizată. Liga Naţiunilor încredinţează litigiul, Comisiei de 12. Comisia de 12, încurcată, o trece Comisiei de 19. Comisia de 19 o trece Comisiei de 33 — şi ce mai încolo-încoace,

Liga Naţiunilor se vede silită să convoace pe toţi membrii Sanhedrinului în sesiune extraordinară, pentru a se găsi o soluţie acestui conflict care punea în primejdie pacea lumii. Liga se întruneşte în şedinţă plenară şi după desbateri furtunoase, decide:

Oul nu este nici al francezului, nici al spaniolului — ci, *al Angliei.*

Şi oul este remis delegatului Marii Britanii, în cadrul unei şedinţe solemne la care reprezentanţii mai tuturor naţiunilor se înghesuie să ia cuvântul spre a depune omagiile lor călduroase la picioarele democraţiei engleze.

Altă istorioară de mare răsunet în anii aceia este plasată pe scena unui congres internaţional economic care are loc la Lisabona. Ia cuvântul delegatul portughez, care rosteşte un discurs foarte lung şi foarte bine simţit. Urmează delegatul belgian, care rosteşte un discurs foarte lung şi foarte bine simţit. Vine, după el, delegatul elveţian, care rosteşte un discurs foarte lung şi foarte bine simţit. Şi aşa, rând pe rând, toţi delegaţii rostesc câte un discurs foarte lung şi foarte bine simţit — fără frecături şi fără polemici, ceea ce face ca toată lumea să fie convinsă că congresul va vota în unanimitate *pentru*. Mai lipseşte doar discursul delegatului Marii Britanii, care-şi re-

zervase cuvântul din urmă. Când îi vine, în sfârşit, rândul, englezul se ridică, lung, deşirat, ţeapăn, aşa cum îl ştim din caricaturi — şi fără să-şi scoată măcar trabucul din gură, zice:

— No!

Şi imperturbabil, se aşează iar pe scaun.

Aşa că toată chestia cade baltă. Anglia a spus nu! Şi dacă Anglia a spus *nu* — *nu* trebue să rămâe.

Aşa era lumea obişnuită să vadă în Englez: pe trimisul lui Dumnezeu. Infailibil, irezistibil şi mai presus de orice, inamovibil — pe tronul său de rege al Angliei şi împărat absolutist al democraţiei.

Deaceea, după războiu, propriu zis chiar mai anul trecut, celor cari nu se treziseră din extazul antebelic faţă de dictatura democraţiei engleze, le-a fost rezervată o mică decepţie. O telegramă a Agenţiei sovietice „Tass" transmitea presei următoarea informaţie:

> „Cu prilejul străpungerii unei galerii orizontale într'una din minele de aur din Siberia, la o adâncime de 38 metri a fost găsit cadavrul unui mamut cu părul şi pielea bine conservată. Cadavrul va fi scos, din straturi, la suprafaţă".

La cetirea acestei telegrame, habotnicii de-

mocraţiei engleze erau siguri că Ministerul de externe al Angliei va înmâna, prin ambasadorul englez dela Moscova, guvernului sovietic o notă prin care să-i atragă atenţia că revendică mamutul cu piele cu tot — ca proprietate de drept a Marii Britanii. Bineînţeles odată cu mamutul, Anglia înţelege să i se predea şi solul şi subsolul în care a fost găsit animalul, pe o rază de 10 km.² şi o adâncime de 41 metri. Iar în sprijinul acestei pretenţii, guvernul englez va invoca un anumit capitol din Biblie în care se spune că toţi mamuţii şi toţi descendenţii mamuţilor aparţin Angliei, ca şi solul şi subsolul înconjurător.

Dar nota nu s'a produs, aşa cum s'ar fi întâmplat în anii din preajma războiului.

Dece nu s'a produs, vom vedea.

Prostii! vor exclama anglo-saxoniştii decepţionaţi, cari vor încerca să facă haz de necaz. Anglia n'a trimis nota — pur şi simplu, fiindcă n'a trimis nota. Ce să facă ea cu mamutul? Ca să domine lumea îi trebue mamuţi?

Aşa e! Dar dacă, pentru a domina lumea, nu-i trebue mamuţi, pentru ce-i trebue democraţie? Şi încă atâta democraţie! Nu pare ciudat oarecum? Când zici „democraţie" — zici „Marea Britanie"! Dar când zici „Marea Britanie", zici „colonii", „dominioane", „posesiuni", „protec-

torate", „Mandate". În Anglia dai omului o Cameră a Comunelor, iar în colonii îi dai un guvernator! În Anglia, îi dai omului carte, iar în colonii îi dai Cartea Cărţilor. În Anglia îi dai Englezului libertatea Englezului, iar în colonii, dai Indienilor, libertatea Zuluşilor; Zuluşilor, libertatea Arabilor; Arabilor, libertatea Irlandezilor; Irlandezilor, libertatea Ciprioţilor; Ciprioţilor, libertatea Sudanezilor şi aşa mai departe. N'are Anglia atâtea mâini câtă libertate şi câtă democraţie poate ea să distribue şi în special să impună. Prin democraţie — pentru democraţie! Ici o mică rebeliune, colo o mică contra-revoluţie, ici o mică dictatură fascistă, colo un mic complot terorist; ici nişte mici subsidii unui guvern de păpuşi, colo nişte subsidii unui guvern dispus să fie agresiv, pentru ca la sfârşit să triumfe, cine vă închipuiţi dv.? Democraţia! Mai trebue să spun că este vorba despre democraţia engleză? De prisos! Oricine ştie că nimeni în afară de democraţia engleză nu ştie să fie atât de aparent contradictorie şi inconsecventă, atât de ostentativ ilogică şi paradoxală, atât de prezentă în tot şi în toate, atât de pătrunsă de spiritul biblic, atât de pioasă, atât de promptă să vină acolo unde nu o pofteşte nimeni, atât de nelipsit profitoare, atât de înzestrată cu simţul umorului şi atât

de însetată după lumina ce o răspândeşte gazul. Pentrucă din elementele acestea se compune democraţia engleză: din Biblie, gaz şi umor. Şi nu numai democraţia conservatoare. Dar şi democraţia laburistă, cea democratică. Greşeşte, de pildă, revista laburistă „Labour Monthly“ când spune într'un număr din Octombrie 1946:

> „În ziua în care popoarele coloniale vor judeca social democraţia pentru crimele comise împotriva popoarelor lumii, să-i lăsăm să pledeze la fel cu ipocriţii dela Nürenberg că nu au ştiut ce se făcea în numele lor. Ei ştiau însă: chestiunea a fost ridicată de proprii lor colegi anti-imperialişti şi ei au apărat ultragiile comise de oficialităţi“.

Sau deputatul laburist Zilliacus care spune:

> „În străinătate, ca şi aici, nimeni n'a descoperit cea mai mică urmă de socialism în politica noastră exterioară“.

Nu! Nu aceasta ne interesează, ci umorul democraţiei dela putere. Deaceea, revista „Labour Monthly“ şi deputatul Zilliacus, în loc să ia lucrurile în tragic, mai bine ar fi revelat trăsăturile de gaz şi umor specific britanice, atât

de remarcabile în toată politica acestui guvern laburist. Ar fi realizat o colecţie de anecdote din cele mai democratice şi mai picante. Vom încerca să dăm, în cele ce urmează, câteva, ca exemplu.

*

Nu de mult, deputatul William Stepherd ia cuvântul în Camera Comunelor şi întreabă dacă Guvernul britanic are de gând să acorde amnistia culpabililor nazişti de mâna a doua, aşa cum au făcut Americanii. D. John Hynd, ministru al administraţiei britanice în Germania, răspunde englezeşte: Nu!

Aşa dar, la capitolul nazism, administraţia britanică în Germania este intratabilă. Nu imită exemplul blând şi tolerant al Americanilor şi *nu* amnistiază pe culpabilii de mai mică însemnătate.

Am putea să ne bucurăm prin urmare.

Să nu ne pripim însă. Fiindcă acelaş domn Hynd, numaidecât după *nu*-ul dumisale tăios, devine ceva mai limbut şi explică dece nu amnistiază pe nimeni:

„In zona britanică *nu sunt arestaţi infractori nazişti de mai mică importanţă.* Măsurile luate în zona britanică, sunt, după părerea mea, *mult mai eficace* decât cele luate în zona

nordamericană şi numărul celor ce urmează să fie supus procedurii de denazificare în zona britanică este desigur *mult mai mic*".

Acum ştim de ce englezii nu-i amnistiază pe „naziştii de mai mică importanţă": fiindcă nici nu-i arestează. Dacă nu arestezi, n'ai pe cine să judeci. N'ai pe cine să judeci, n'ai pe cine amnistia aşa că termini cu denazificarea cât ai bate din palme.

*

Dar dacă epuraţia e un cuvânt aproape fără sens în zona britanică din Germania, în schimb, în Anglia ea îşi recapătă întreaga ei semnificaţie. In Marea Britanie se epurează. Organizaţia secretă „M.I.S." sub care este camuflată secţia de siguranţă a serviciului secret Miiitar face curăţenie în rândurile funcţionarilor publici. Cari funcţionari? Fără îndoială cei cari aparţin grupărilor fasciste şi cari s'au dovedit a fi lucrat împotriva intereselor Angliei, în timpul războiului!

Ba nu! In Anglia, epuraţia se face în rândurile funcţionarilor suspectaţi a avea simpatii pentru grupările de stânga.

*

In Anglia, există un pastor, Dr. Daunton Fear, care oficiază la biserica Sfintei Treimi din târ-

gul Malvern. In fiecare Duminică, pastorul Fear își îndeamnă enoriașii să se roage lui Dumnezeu pentru văduvele și orfanii naziștilor condamnați de către Tribunalul dela Nürenberg. Acest creștin blând și milos nu fusese animat în tot timpul războiului decât de o singură dorință: ca Hitler să ajungă un bun creștin. *„Nu citiți numai ziare,* spunea el oamenilor din târg. *Ci rugați-vă pentru dușmanii voștri."*

*

D. Charles Duke, fost secretar general al Federației lucrătorilor municipali și president al Uniunii sindicatelor în 1945, a cerut, într'un discurs pronunțat la Monchester, ca industria britanică să angajeze pe foștii soldați ai lui Anders și pe prizonierii germani de războiu.

Dealtfel, se pare că guvernul i-a și angajat, fiindcă unul din șefii muncitorimii engleze, Sir Ioseph Hollwart, la penultimul congres al Uniunii Sindicatelor, a declarat:

> „Dacă guvernul nu-i dă afară pe polonezii lui Anders din Scoția, scoțienii își iau sarcina s'o facă ei înșiși."

In legătură cu Polonezii aceștia, d. Stanley Clark, sub titlul: „Colonizarea polonezilor", scrie următoarele, în revista „Radio Week" din 15 Noembrie 1946:

„Aproximativ 30.000 de Polonezi au fost colonizaţi până acum în Marea Britanie. Majoritatea lucrează la ţară şi numai foarte puţini lucrează la turnătorii, sau la ceeace se cheamă: muncă murdară. Fermierii şi muncitorii mineri englezi au provocat foarte multă senzaţie prin protestele lor. Astfel, Sindicatul Naţional al muncitorilor agricultori a protestat împotriva colonizării unui număr mare de Polonezi în ţară. D. A. C. Dann, secretarul general al Sindicatului, a spus: „Am auzit că aproximativ 100.000 de polonezi doresc să se stabilească în Marea Britanie. Dacă vom fi puşi în faţa situaţiei de a trebui să primim această sută de mii la ţară, vom fi categoric împotriva acestui plan!". Fermierii au intrat şi ei în arenă în contra ideii unei colonizări masive de polonezi în Anglia. D. William Baxter din West Pitoulzie Turiff, membru al Sindicatului Fermierilor Scoţieni, a spus că situaţia din nordul Scoţiei este deadreptul scandaloasă. Polonezii nu lucrează satis-

făcător, a spus d-sa, şi ar trebui trimişi înapoi în propria lor ţară."

„D. J. Jung din Sjerrington Mains „Huriford a declarat:

«Polonezii şi-au bătut joc de întreaga ţară, de guvern, de fermieri şi de populaţie. Ei sunt astăzi izgoniţi din toate fermele din Scoţia. O acţiune drastică se impune contra lor!»

„Minerii Scoţieni au refuzat categoric să primească pe minerii polonezi să lucreze împreună cu ei. Ei susţin că aceasta ar însemna o scădere a standardului. Sunt foarte mulţi Scoţieni cari se arată neînduplecaţi în hotărârea lor că polonezii trebuie să plece. Ei descriu cu expresii tipic scoţiene impresia produsă de aceşti soldaţi împodobiţi cu decoraţii cari umplu străzile oraşelor scoţiene, împiedică circulaţia şi molestează şi insultă femeile. In afară de aceasta, în fiecare seară au loc scandaluri în care sunt implicaţi soldaţi polonezi şi civili scoţieni. Luna trecută a avut loc într'o sală de dans un conflict la care au luat

parte militari polonezi şi britanici, precum şi civili scoţieni. Lupta s'a dat cu sticle şi cuţite, cu beţe şi pietre şi chiar gardurile şi uşile au fost smulse pentru a fi întrebuinţate ca arme. D. Mc. Kerrow unul dintre fruntaşii Sindicatului de Transporturi a făcut publice părerile muncitorilor Scoţieni: „Polonezii se plimbă în jurul nostru ca nişte adevăraţi fascişti ce sunt, purtând decoraţiile primite dela Hitler."

*

In Anglia, Mosley şi oamenii săi sunt în plină înflorire. Până la războiu, Mosley era acreditatul englez al lui Hitler pe lângă anumite cercuri politice şi industriale engl ze şi exponentul acestor cercuri în lupta lor contra comunismului — şi în primul rând contra sindicatelor comuniste. Pentru Mosley, Münchenul lui Chamberlain a fost „un act de curaj şi bun simţ". La începutul războiului, Mosley a fost internat. Dar în 1943, adică înaintea terminării războiului, guvernul i-a dat drumul. Victoria părea sigură şi politica democratică a Angliei avea nevoe, cu un ceas mai devreme, de sprijinul plin de zel al fasciştilor, împotriva cărora armata engleză continua, totuş, să lupte pe di-

ferite fronturi. In 1945, toate măsurile luate în timpul războiului pentru a împiedica pe fasciști să lucreze au fost ridicate, iar bunurile ce aparțineau fasciștilor membri ai Uniunii Britanice Fasciste, restituite. Și restituite au fost tot inventarul și întreg materialul de propagandă confiscat la începutul războiului. „People's Post" organ al Partidului Poporului, dizidență fascistă a lui Mosley, își reia apariția. „Partidul Democrat", „Consiliul Libertății" „Partidul Popular", „Fiii Sfântului Gheorghe", „Partidul Național Independent", „Liga imperială Fascistă", „Liga foștilor luptători și luptătoare", „Liga înfruntării împrejurărilor", „Frontul Național după victorie", „Liga protestantă britanică", sunt titulaturile numai ale unui mic procent din marele număr de grupuri și grupulețe fasciste răspândite azi în Marea Britanie. Două cărți sunt difuzate stăruitor în marele public: „Eșecul dela Nürenberg", în care se arată că: evreii au fost măcelăriți „datorită faptului că în teuton curge sânge slav", — că „atacul dela Pearl Harbour a fost o provocare americană împotriva polonezilor" — și că procesul dela Nürenberg este „o întoarcere la barbarie și beznă". Lucrarea aceasta are doi autori: pe ducele de Bedford și pe John Becket, conducători ai „Partidului poporului britanic". Cealaltă

carte, semnată de Mosley, este intitulată „My Answer" — „Răspunsul meu" — și cuprinde în fraze englezești toată gândirea lui Hitler.

O revistă lunară „To-Morrow" care se calificã „independentă, fără partid şi nesectară", vorbeşte despre ziua când parlamentul englez va fi curăţat de sânge străin. In numărul din Octombrie 1946, revista scrie că verdictul dela Nürenberg este un „act de răzbunare rasială" şi „răzbunare evreească". Aceeaşi revistă spune că mişcarea squatterilor din Londra „este inspirată de străini şi desigur finanţată de străini". In altă parte se plânge: „Noi greşim când tolerăm inobilarea unor persoane de sânge străin." Tot „To-Mo row", scrie: „Spiritul divin al lui Hristos sălăşlueşte în trupul lui Adolf Hitler". Sau „singurul duşman al lui Hitler a fost finanţa internaţională evreească". Dar cea mai serioasă delaraţie politică o găsim în fraza aceasta care miroase a Fulton:

> „Noi vom avea nevoe de ajutorul Occidentului, *inclusiv ajutorul celor 60 sau 70 milioane de germani pentru a stăvili puhoiul amenințător.*"

Succesele antisemitismului par să fi câştigat în Anglia straturi atât de largi, încât e nevoe să se ţină pledoarii în favoarea evreilor, aşa cum se ţineau în ţările tradiţionale antisemite

din răsăritul Europei. Astfel, deputatul neevreu William Gallagher, publică o broşură intitulată „Antisimitism — What it means to you" din care cităm:

„Mai există apoi povestea financiarilor evrei! Ah! Desigur! Evreii controlează finanţele şi prin acest control fac cutare şi cutare... Ei bine, luaţi de pildă Banca Angliei sau Cele Cinci Bănci, cele mai puternice şi mai influente instituţiuni financiare din Anglia. Ele sunt controlate de creştini şi nu de evrei. Banca Angliei nu are directori evrei, iar Lloyd, Westminster, Barclay, Middland and National Provincial au în total 4 directori evrei din 150. Dacă toţi evreii ar dispare mâine din ţară, acest fapt nu ar produce nici cea mai mică schimbare în structura socială sau în relaţiile dintre financiari, industriaşi şi marile mase muncitoreşti. Evreii nu sunt mari financiari. Creştinii sunt marii financiari, după cum tot ei sunt marii fabricaţi de armament.

„Şi acum, încă ceva: Evreii controlează presa. Ce răspundeţi la

aceasta? Răspunsul este foarte uşor de dat. Povestiţi acest lucru lordului Camrose, sau lordului Komsley, povestiţi-o lordului Beaverbrook. Şi dacă nu sunteţi satisfăcuţi, puteţi apoi s'o comunicaţi nerozilor."

Publicistul Norman Mac Kenzie, ocupându-se de mişcarea fascistă din Anglia, scrie în revista „The New Statesman and Nation", cu data de 9 Noembrie 1946, următoarele:

„Fascismul, deşi un obiect de desgust şi batjocură azi, rămâne o primejdie serioasă în Anglia. Ar fi trebuit să învăţăm destule asupra tehnicei sale perfide pentru a înţelege că el ameninţă progresul mişcărilor socialiste. Frederic Mullally în cartea sa: „Fascismul în Anglia", subliniază cu justeţe că înfrângerea de anul trecut a Partidului Conservator şi incapacitatea lui de a se opune efectiv trecerii hotărâte la programul laburist, ar putea da grupurilor extremiste o minunată ocazie să adune la un loc pe toţi anti-socialiştii şi să exploateze lipsurile inevitabile şi dislocările ce se ivesc în urma răsboiului.

„Totuşi e prea devreme să spunem ce rol va avea de jucat Mosley aici. Sunt alte fig'ri influente şi mai puţin discreditate, care ar putea fi folosite drept pretext, dar care s'ar putea sprijini pe o nouă mişcare à la Mosley care să-i ajute. De aceea e bine că d. Mullally ne aminteşte de mersul fascismului britanic, mai ales când Mosley însuşi strigă că actele de brutalitate notorie ale B. U. F. nu erau dictate decât de nevoia de „a păstra ordinea şi de a apăra pe asistenţi, împotriva violenţelor în cursul meetingurilor noastre".

„Spectacolul mai tragic al războiului a pus poate în umbră amintirea întrunirii Olympiei din 1934, unde, fără amestecul poliţiei, bărbaţi şi femei au fost crunt bătuţi, asvârliţi de pe scări şi balcoane, pentru a face din asta o sărbătoare a cămăşilor negre. Poate că marşurile de provocare de pe East End şi campania de teroare împotriva evreilor sunt şi ele uitate. Numai opi'ia publică l-a înăbuşit atunci pe

Mosley; căci — precum arată d. Mullally, şi poliţia şi magistraţii s'au ocupat mai mult de duşmanii lui Mosley, decât de „patrioţii" fascişti cari trebuiau să fie internaţi în momentul când eram ameninţaţi de invazie. Această violenţă organizată, care cu zece ani în urmă număra zeci de mii de susţinători, n'ar trebui uitată, ca să ne dăm seama de ceeace ar putea însemna redeşteptarea fascismului. Chiar în climatul politic schimbat de azi, multe din lucrurile înregistrate de d. Mullally te mai izbesc încă. Ar fi neserios să exagerăm importanţa fascismului în Anglia în clipa aceasta; de asemenea, ar fi periculos să-l dispreţuim ca pe o boală care poate fi vindecată doar prin glume"

Iar drept răspuns la protestele opiniei publice, ale sindicatelor, ale unor parlamentari mai clar văzători, împotriva toleranţei ce se acordă tuturor mercenarilor şi fasciştilor englezi sau străini — guvernul democratic al laburiştilor cere ca miile de soldaţi ai lui Anders să fie absorbiţi de industrii, trecând peste voinţa muncitorimii engleze; face în grabă formele

de încetăţenire ale tuturor uneltelor ştiinţifice ale lui Hitler, imigrate în Anglia; pune la cale o colaborare cât mai strânsă economică şi culturală cu Germania; difuzează apelul episcopului de Chichester către inimile caritabile engleze de a colecta şi trimite în ajunul Crăciunului cât mai multe bonboane micuţilor nazişti din Germania; şi la cererile insistente ale unor parlamentari ca discriminările de ordin rasial şi religios să fie calificate prin lege crime de drept comun — d. Chuter Ede, ministru de interne, răspunde că „nu intenţionează să ia măsuri" şi că

> „Anglia este o ţară liberă, iar legile existente acordă destule garanţii împotriva persecuţiilor rasiale şi religioase".

Şi d. ministru de interne îşi încheie declaraţiile cu fraza aceasta:

> *„Putem avea toată încrederea. Poporul britanic are simţul umorului"*

Că englezii sunt mari umorişti, ne-o demonstrează şi faptul că d. Bevin, cu prilejul discutării planului Marshall la conferinţa tripartită dela Paris la începutul lui Iulie 1947, a declarat:

> *„Este un principiu fundamental în*

baza căruia noi nu acţionăm pentru a ne amesteca în afacerile interne ale altor ţări...

„Politica noastră este să nu dominăm pe nimeni, ci să cooperăm cu fiecare.“

*

Tocmai acest desvoltat simţ al umorului l'a îndemnat pe delegatul englez la O. N. U., Sir Hartley Shawcross, ca la o întâmpinare făcută de nişte delegaţi neenglezi în cursul unei şedinţe a ONU-ului, cu privire la regimul lui Franco, să dea următorul răspuns:

> „Nimic nu interesează mai exclusiv un stat şi populaţia acestui stat, decât forma guvernului său. Ar fi să se siluiască libertatea poporului spaniol, dacă i s'ar impune din afară, instituţiuni pe care el nu le-a ales. Trebue să i se trimită doar un mesaj pentru a fi îndemnat să-şi scuture *el însuşi* jugul dictaturii.“

După câteva zile, însă, un purtător de cuvânt al Ministerului de externe al Marii Britanii la New York anunţă că nişte diplomaţi englezi au intrat în legătură cu reprezentanţii

armatei spaniole ca să răstoarne regimul lui Franco.

In toamna anului 1946 ziarul englez „Evening News" scrie:

> „La Londra şi la Washington se pregăteşte actualmente schimbarea guvernului lui Franco."

Aproape simultan cu „Evening News"— revista canadiană „World News Letter" scrie că ambasada engleză din Spania încearcă să-l convingă pe Franco că numai monarhia poate scăpa ţara de comunişti.

Cam în acelaş timp, corespondentul la Lisabona al lui „Daily Graphic" anunţă că Argentina acordă Spaniei un credit de 150 milioane lire sterline. Şi spune corespondentul:

> „Importanţa acestui credit pentru regimul franchist care suferă un adevărat blocus economic, nu poate fi scos destul în evidenţă".

Şi adaugă:

> „Partea cea mai nostimă a istoriei este că o treime din creditul acesta va fi scoasă din averile argentiniene deblocate la Londra în virtutea recentului acord financiar anglo-argentinian, pentru ca Spania să fie în măsură să facă o serie

> de cumpărături considerabile în cuprinsul zonei lirei sterline... La Madrid, acest împrumut este socotit drept o mare victorie politică a regimului franchist. Se crede de altfel că Naţiunile Unite nu sunt unanime în a voi să răstoarne regimul. O colaborare mai strânsă va fi luată în considerare între ţările ostile influenţe sovietice şi care ar grupa în afară de Spania şi Argentina, Portugalia şi Elveţia..."

Iar dacă povestea nu-i încă destul de umoristică — trebue să arătăm că la congresul sindicatelor (Trade Unions), care a avut loc anul trecut la Brighton, d. Attlee, primul ministru englez, ca să restabilească încrederea oarecum şovăelnică a congresiştilor în umorul britanic cu privire la regimul lui Franco, a declarat că:

> „Măsuri internaţionale împotriva lui Franco, riscă să întărească poziţia dictatorului."

Şi ca să se nu întărească poziţia dictatorului — nu se iau împotriva sa decât măsuri cari să nu-i slăbească poziţia. Ideea e atât de subtil şi englezeşte încâlcită, încât nu poate să fie înţeleasă decât în lumina unor anumite date

cari o vor lămuri de ce, pentru a nu se întări poziţia dictatorului, prin măsuri *internaţionale* împotriva sa — democraţia engleză ia toate măsurile pentru a-i întări poziţia *naţională*.

Sub titlul „Pentru ce Englezii susţin pe Franco“ — revista franceză „Action“ publică, sub semnătura d-lui Eloi Eibar, o serie de date extrem de picante din care extragem următoarele:

„Cele dintâi capitaluri engleze s'au instalat în Spania, în 1868, în urma răscoalei militare a generalului Prim. Generalul Prim vându unei Companii engleze uzinele de aramă din Rio Tinto pentru 92 milioane pesetas pe care Compania le amortiză de douăzeci de ori în şasezeci şi cinci de ani de exploatare. Rio Tinto este al treilea producător de aramă din lume.

„De atunci, puţin câte puţin, punctele esenţiale ale industriei spaniole căzură în mâinile Angliei. Dacă întorci comutatorul, cea care încasează beneficiile depe urma consumului electric este o Companie din Londra; dacă Statul comandă un submarin la „Constructore Naval“,

cea care trage foloasele este compania Vickers; dacă cumperi plumb, cărbuni, oţel, cel care-şi îngroaşă dividendele, este mereu un „mister". Armatorii basci Soto y Aznar şi Urquijo sunt protejaţii englezilor. Şi aproape toate afacerile de asigurări aparţin Companiilor engleze."

„...În 1936, Compania Rio Tinto ajută răscoala lui Fránco dându-i lire sterline la jumătate din cota lor de la bursă. Mai târziu, după victoria generalilor, Rio Tinto primi în sânul ei pe câţiva reprezentaţi ai trustului electro-chimic şi siderurgic nazist „Metallgesellschaft" asociat la rândul său cu „Federazione Industriale Italiano", trust similar creiat de Mussolini. Căpitanul Littleton, fost ministru sub Churchill şi sir Walter Gardner împărţeau cu doctorul Anschlager şi Herr Hillngers direcţia lui „European Pyrite Co.", care era însărcinată cu vânzarea, înainte şi în timpul războiului, a piritelor lui Rio Tinto.

„...Din 4800 societăţi anonime cari există în Spania, 1100 erau contro-

late de capitaluri germane. Acum câteva săptămâni, guvernul Franco a stabilit o listă de 330 Societăţi germane cari vor fi date pe mâna aliaţilor. Şi celelalte 770? Acestea sunt în mâini aşa zise spaniole. De pildă, uzinele „Fafasa", creiate de trustul german al celulozii „Phrix Werke" din Hamburg, care a trecut în întregime în mâna englezilor, inclusiv cele 180 milioane pesetas aur ale „Fafasei", în timp ce Americanii, pentru a restabili echilibrul, făceau acelaş lucru cu „Saipa", industrie chimică, cu capital de 167 milioane pesetas aur, finanţată de către trustul japonez căzut pe mâini yankee.

„În sfârşit, mai este şi istoria brevetelor germane. Într'adevăr, înainte de sfârşitul războiului, unele case germane — Daimler, Benz, Heinkel, Messerschmidt — îşi exportară brevetele şi planurile şi le vândură unor societăţi anonime, creiate în ultima clipă, dar nu destul de anonime ca să nu se ştie că jumătate din capitalul acestor întreprinderi este

englezesc şi american, un sfert spaniol (falangist) și celălalt sfert constituit din valoarea brevetului. Astfel, nu-i nimic deosebit în faptul că societățile „Automobiles Nacional", de exemplu, sau „Fundacion de Investigaciones Metalurgicas S. A.", nu figurează în lista lui Franco şi că tehnicienii germani cari lucrează în laboratoarele acestor Companii n'au fost ceruţi de aliaţi".

Şi autorul încheie:

„Atâta vreme cât lucrurile vor merge aşa, Franco îşi va bate joc de adunările O. N. U.-ului. Că soldaţii englezi au fost ucişi cu gloanţele fabricate din arama lui Rio Tinto şi aruncate cu pulberea companiei de „Explosive Spaniole" şi mitraliaţi de către avioane ale căror brevete se află în Spania, n'are nici o importanţă, dacă preţul acestor gloanţe şi acestei pulberi a fost plătit până la un ban Companiilor englezeşti cari au vândut materiile prime".

Dacă la cele de mai sus vom adăuga că englezii posedă în Spania mari proprietăţi funciare; că industria textilă spaniolă nu s'ar pu-

tea mişca fără bumbacul englez; că firma engleză „Wickers“ este în stăpânirea a 25 % din acţiunile societăţii spaniole „Constructiones aeronauticas“; că cele mai importante industrii naţionale spaniole sunt, de fapt, comanditate de către finanţa engleză etc. etc., vom putea înţelege de ce, acum câteva luni, când Franco a binevoit, în cele din urmă, să declare Spania, Stat monarhic, rezervându-şi rolul de conducător pe viaţă al ţării, un purtător de cuvânt al guvernului englez a putut să declare:

> „Anglia rămâne la punctul său de vedere. Viitorul Spaniei va fi decis numai de către poporul spaniol“.

Deci, ministrul de interne al Angliei nu ne-a minţit: poporul britanic are simţul umorului!

*

Dar àpropos de Franco, luat în arendă pe viaţă de către englezi, nu strică să dăm câteva informaţii asupra rolului pe care-l joacă Spania şi sora sa Argentina în salvarea naziştilor.

Din gazeta „Palestine Post“ cu data de 19 Decembrie 1946, citām:

> „Şefii nazişti şi SS fug în Spania şi America, în special în Argentina, pe foarte bine organizate „drumuri underground“ (ilegale) —prin Marsi-

lia şi Perpignan. O organizaţie vastă internaţională s'a desvoltat printre ex-nazişti, ex-fascişti şi simpatizanţii lor, cu scopul de a facilita asemenea evadări. Ziarele pariziene „Resistance“ şi „Paris-Matin“ numesc această organizaţie „internaţionala neagră“. Bani, haine şi acte false sunt furnizate „refugiaţilor“ care se dau uneori drept turişti din Danemarca sau alte ţări scandinave. Dela Perpignan ei trec în Spania — prin trecătorile Pirineilor. La Marsilia ei sunt îmbarcaţi pentru America de Sud — în vase puse sub comanda unor căpitani mituiţi în chip substanţial.

„Cei mai mulţi dintre fugari sunt specialişti şi au o situaţie asigurată în Spania sau Argentina. Unii dintre ei s'au reîntors în Franţa, Germania şi ţările balcanice cu misiuni secrete, pentru a organiza acolo grupări şi mişcări fasciste“.

*

O telegramă din Buenos-Aires cu data de 21 August 1946 spune:

„Presa argentineană a atacat pro-

ectul directorului imigraţiei, doctorul Santiago Perolta, de a primi în ţară o mie de quislingi norvegieni şi de soldaţi polonezi ai armatei lui Anders, pe care el îi descrie ca „imigranţi de cel mai bun tip rasial“ destinaţi să creeze baza „unui popor argentinean superior de mâine“.

Această telegramă este probabil replica unei alte telegrame trimise dela Buenos Aires în 26 Iulie 1946, cu următorul conţinut:

„Situaţia legală a evreilor germani şi austrieci este mereu extrem de confuză. Cererile pentru un certificat de apatrid sunt refuzate de către autorităţile argentiniene cari pretind că evreii n'au nici un motiv să renunţe la cetăţenia germană, de vreme ce naziştii nu mai sunt la putere“.

*

În continuarea aplicării principiilor umoristice şi democratice atât de clar enunţate de către delegatul englez sir Hartley Shawcross în O. N. U. cu privire la libertatea popoarelor cărora nu se cade să „li se impună din afară instituţii pe care ele nu le-au ales“ — d. Bevin, ministru de externe al Angliei, fiind interpelat de

către deputatul laburist Lyall Wikes, asupra arestării, deţinerii şi împuşcării foştilor şefi ai rezistenţei greceşti, a răspuns că nu este cazul să intervină să fie puşi în libertate,

„întrucât e un subiect care nu priveşte decât guvernul grec".

Cum anume priveşte subiectul acesta numai pe guvernul grec, aflăm din următoarele rânduri ale d-lui Pat Sloan, apărute în numărul din Decembrie 1946 al lui „Comunist Review" dela Londra:

„Cónferinţa din Crimeea a însemnat promisiunea solemnă a Celor Trei Mari de a ajuta popoarele Europei liberate „să distrugă ultimele vestigii ale nazismului şi fascismului şi să creeze instituţii democratice după propria lor alegere".

„Totuşi, în Grecia, în ultimii doi ani, aproximativ 40.000 de soldaţi britanici au sprijinit menţinerea fascismului şi au împiedicat distrugerea lui de către poporul grec.

„Fascismul grec diferă de cel al lui Hitler şi Mussolini prin faptul că nu s'a sprijinit niciodată pe un partid de masă. Prestigiul lui a derivat direct dela Rege şi susţinătorii săi sunt risi-

piţi în aparatul de Stat şi în armată.

„În 1936, într'un Parlament cu 300 de membri, erau 15 comunişti şi abia 7 partizani ai Generalului Metaxas. Totuşi, sub pretextul „primejdiei comunismului", generalul Metaxas a fost numit dictator de către Rege, care suspendă Parlamentul. Astfel, monarhismul deveni fascism în Grecia şi amândouă au rămas sinonime. În Ianuarie 1941, la moartea lui Metaxas, Regele George a arătat limpede acest lucru, când l'a descris pe Metaxas ca pe „omul care a guvernat ţara mea alături de mine, timp de cinci ani... şi care, cu mintea sa strălucită, a influenţat adânc Statul... Omagiându-i memoria, asigur poporul meu că opera deja înfăptuită în toate domeniile — politic, militar, muncitoresc, agrar şi în cel al organizării naţionale a tineretului — va fi continuată în acelaş spirit".

„Fascismul în Grecia nu a fost nici odată bazat pe un partid fascist sau nazist — ci a fost creaţia Regelui şi a partizanilor săi din armată.

„Dela 4 August 1936, toţi monar-

hiştii trebuiră să susţină dictatura fascistă sau să înceteze de a mai fi monarhişti.

„Când Guvernul Britanic s'a aliat în al doilea război mondial cu guvernul Greciei — el s'a aliat cu un Stat fascist. Inevitabil, pe măsură ce războiul căpăta un caracter antifascist din ce în ce mai pronunţat, aceasta a dus la tot felul de complicaţii şi contradicţii. Toate dificultăţile post-belice ale Greciei pot fi atribuite continuării în perioada de după război a alianţei Statului Britanic cu aparatul de stat ante-belic al Greciei, adică cu monarhia greacă, adică cu fascismul.

„Lumea din 1946 nu mai e lumea din 1936. Războiul împotriva fascismului a fost câştigat şi acordul din Crimeea, semnat. Deaceia părea necesar ca fascismul monarhist grec să se străduiască să păstreze anumite forme de demarcaţie pe care nu a înţeles să le aibă în 1936.

„In consecinţă, în timp ce în 1936 Regele a dizolvat Parlamentul, în 1946 Parlamentul trebuia menţinut,

cu o majoritate de monarhişti fascişti, evident. Dacă în 1936 nu avea nici un scrupul să suprime partidele de opoziţie şi presa lor, în 1946 Guvernul grec e mult mai prudent şi utilizează alte formule.

„O trăsătură caracteristică a fascismului grec de astăzi e dependenţa lui totală de trupele străine pentru dominarea aparatului de stat, De aceea fascismul grec este cel mai nestabil regim fascist şi, depinzând de sprijin străin în întregime, e lipsit de un program naţional propriu.

„Căile prin care fasciştii monarhişti din Grecia au obţinut controlul complet al aparatului de Stat dela liberarea Greciei — sunt violenţa, frauda şi intervenţia străină. Guvernul britanic e profund implicat în acest proces şi nu există nici un departament în Statul Grec în care „sfetnicii“ britanici să nu aibe puteri de Miniştri de cabinet. Când E. A. M. liberase aproape întreaga Grecie în Octombrie 1944, existau toate elementele unei democratizări

temeinice a Greciei. Totuşi, războiul a fost provocat în chip deliberat între Rezistenţă şi Aripa dreaptă susţinută de Britanici. In acest război fasciştii şi colaboraţioniştii s'au alăturat forţelor britanice.

„Astfel, deşi organizaţia „X" şi altele fuseseră ilegalizate din pricina colaborării lor cu inamicul, membrii lor jucară un rol activ ca aliaţi ai Englezilor în evenimentele din Decembrie şi astfel izbutiră să-şi dobândească „reabilitarea" înlăuntrul aparatului de stat, ca ofiţeri în armată, jandarmerie şi poliţie.

„Atât de fantastică era dominarea aparatului de stat de către dreapta, încât premierul liberal, Sofulis, a atras de câteva ori atenţia, înainte de 31 Martie 1946, că alegeri libere sunt imposibile. In Martie îi scrise lui Bevin despre aceste lucruri şi primi un răspuns de „reală surpriză". Nici odată nu s'a mai întâmplat în istorie ca un Prim Ministru, înaintea unor alegeri, să declare categoric că e incapabil să controleze propriul său aparat de stat. Niciodată nu s'a mai

întâmplat ca un Prim Ministru, într'o asemenea situaţie, să ţină alegeri cu instrucţiile făţişe ale unei puteri străine.

„Oridecâteori guvernul Sofulis a vrut să elimine pe fascişti din armată sau poliţie, „sfetnicii britanici s'au împotrivit pe motivul că o astfel de „curăţire" ar fi fost „politică". Când însă guvernul monarhist a făcut o „curăţire" a tuturor Republicanilor, Englezii n'au făcut nimic ca s'o împiedice.

„Premierul Sofulis căpătase dela Bevin promisiunea solemnă că plebiscitul (pentru sau contra monarhiei) va fi amânat până în 1948. Numai cu această condiţie a ţinut Sofulis alegerile. Dar îndată ce monarhiştii căpătară puterea, Bevin fu de acord să ţină plebiscitul la 1 Septembrie 1946. Pregătirile monarhiştilor pentru plebiscit au cuprins eliminarea democraţilor din administraţia civilă, suprimarea tuturor executivelor sindicale şi înlocuirea lor prin comitete numite de Stat şi executarea unor „măsuri extraordinare", incluzând:

starea de asediu, pedeapsa cu moartea, perchiziţii domiciliare, interzicerea grevelor, deportări în massă şi arestarea nelimitată fără judecată. In urma acestor excelente preparative, un plebiscit „liber" a dat rezultate în favoarea Regelui. Astfel fascismul Grec a fost încă odată întronat, cu principalul responsabil: britanicii".

Şi fiindcă plebiscitul s'a făcut în condiţiile arătate mai sus, d. Attlee a declarat la congresul sindicatelor, care a avut loc la Brighton între 21-25 Octombrie 1946, că dictatura monarhistă din Grecia este rezultatul unui vot care a fost efectuat după toate regulile „democratice".

Dar la acelaş congres, Foulks, delegatul muncitorilor din industria electrică, a condamnat politica pe care o duce guvernul englez în Grecia; Seabrook, reprezentantul sindicatului funcţionarilor comerciali, a arătat că guvernul englez sprijină politica reacţionară a autorităţilor greceşti; iar Mac Lennan, reprezentantul Sindicatului electrotechnicienilor, referindu-se la afirmaţia că trupele engleze aveau misiunea de a menţine ordinea şi legalitatea în Grecia, a strigat:

„A cui lege şi a cui ordine este în prezent apărată în Grecia? E legea fascistă şi ordinea fascistă, îndreptată împotriva clasei muncitoare şi împotriva elementelor democratice ale poporului grec".

Pe de altă parte, ca răspuns indirect la afirmaţiile d-lui Attlee cu privire la condiţiile democratice în care a decurs plebiscitul şi unul direct dat vice-premierului grec Gonatas că ambasadorul englez n'ar fi avut nici un amestec în operaţia aceasta, ziarul grecesc de centru „Vimo" scrie:

„Cercurile politice democratice socotesc această desminţire bună pentru copii, căci nu este un secret pentru nimeni că reprezentanţii englezi din Grecia se amestecă nu numai în marile probleme interne, dar şi în toate afacerile mici ale Greciei".

Iar d. Bevin, preocupat de libertatea popoarelor, spune în toamna trecută, într'o şedinţă a Camerei Comunelor că:

„Trupele noastre vor părăsi Grecia deîndată *ce va fi cu putinţă*".

Lucrul însă n'a fost cu putinţă... Anglia ştie — cum spune şi d. Hartley Showcross — că „ar fi să silueşti libertatea unui popor" dacă i-ai

impune din afară „instituţii pe cari nu le-a ales". Şi Anglia nu vrea să siluiască pe nimeni. Ea, dimpotrivă, vrec să asigure, în numele democraţiei engleze, libertatea tuturor naţiunilor, iar în cazul special, libertatea naţiunii greceşti. Cum, Grecia încă nu şi-a asigurat un stoc suficient de libertate engleză, trupele engleze trebue să mai rămână acolo. Ba, d. Bevin ne dă şi detalii. La congresul laburist care a avut loc la Margate la sfârşitul lui Maiu 1947, ministrul de externe al Angliei spunea că:

> „el nu caută să apere intervenţia britanică acolo. A fost necesar să se facă acest lucru. Războiul civil isbucnise. «Nu cred că ţările doresc să meargă la război, dar vreau să spun cu toată solemnitatea — şi eu nu acuz pe nimeni — că cel mai primejdios lucru cu care se pot juca ţările mici este războiul civil. Acest lucru poate duce uneori marile puteri sa ia partea vreunei tabere şi să se dea naştere unor războae mari... Este un instrument primejdios. Promit că atâta vreme cât voi fi în acest post, Anglia nu va fi angajată într'un asemenea lucru».

D. Bevin este un tânăr umorist de mare vii-